

Lista tabel XXIV

Lista repetytoriów XXVI

Podstawy 1

A Materia 2

A.1 Atomy 2

- (a) Jądrowy model atomu 2
- (b) Układ okresowy pierwiastków 2
- (c) Jony 3

A.2 Cząsteczki 3

- (a) Wzory Lewisa 3
- (b) Teoria VSEPR 4
- (c) Wiązania spolaryzowane 4

A.3 Materia w skali makro 5

- (a) Właściwości makroskopowe materii 5
- (b) Równanie stanu gazu doskonałego 7

Lista pojęć kluczowych 8

Zestawienie równań 8

B Energia 9

B.1 Siła 9

- (a) Pęd 9
- (b) II zasada dynamiki Newtona 10

B.2 Energia: pierwsze spojrzenie 11

- (a) Praca 11
- (b) Definicja energii 12
- (c) Elektrostatyczna energia potencjalna 12
- (d) Termodynamika 14

B.3 Zależność pomiędzy właściwościami cząsteczkowymi i makroskopowymi 15

- (a) Rozkład Boltzmann 15
- (b) Ekwipartycja energii 17

Lista pojęć kluczowych 18

Zestawienie równań 18

C Fale 19 19

C.1 Fale harmoniczne 19

C.2 Pole elektromagnetyczne 20

Lista pojęć kluczowych 21

Zestawienie równań 22

Ćwiczenia i problemy 23

CZĘŚĆ PIERWSZA Termodynamika 27

Rozdział 1 Właściwości gazów 29

1A Gaz doskonały 30

1A.1 Zmienne stanu 30

(a) Ciśnienie 30

(b) Temperatura 31

1A.2 Równania stanu 32

(a) Podstawy doświadczalne 32

(b) Mieszanki gazów 35

Lista pojęć kluczowych 36

Zestawienie równań 36

1B Model kinetyczny gazów 37

1B.1 Model kinetyczny 37

(a) Ciśnienie a prędkości cząsteczek 37

(b) Rozkład prędkości Maxwella–Boltzmann 39

(c) Wartości średnie 41

1B.2 Zderzenia 42

(a) Częstość zderzeń 42

(b) Średnia droga swobodna 43

Lista pojęć kluczowych 44

Zestawienie równań 44

1C Gazy rzeczywiste 45

1C.1 Odchylenia od zachowania gazu doskonałego 45

(a) Współczynnik ściśliwości 46

(b) Współczynniki wirialne 47

(c) Stałe krytyczne 48

1C.2 Równanie van der Waalsa 48

(a) Postać równania 49

(b) Cechy równania 50

(c) Zasada odpowiadających sobie stanów 52

Lista pojęć kluczowych 53

Zestawienie równań 53

Ćwiczenia i problemy 54

Podstawy matematyczne 1 Różniczkowanie i całkowanie 59

Rozdział 2 Pierwsza zasada termodynamiki 63

2A Energia wewnętrzna 64

2A.1 Praca, ciepło i energia 65

(a) Podstawowe definicje 65

(b) Molekularna interpretacja ciepła i pracy 66

2A.2 Definicja energii wewnętrznej 66

(a) Molekularna interpretacja energii wewnętrznej 67

(b) Sformułowanie pierwszej zasady termodynamiki 67

2A.3 Praca objętościowa 68

(a) Ogólne równanie opisujące pracę 68

(b) Rozprężanie gazu pod stałym ciśnieniem zewnętrznym 69

(c) Odwracalne rozprężanie gazu 70

(d) Izotermiczne odwracalne rozprężanie gazu 71

2A.4 Przemiany cieplne 72

(a) Kalorymetria 72

(b) Pojemność cieplna 73

Lista pojęć kluczowych 75

Zestawienie równań 75

2B Entalpia 76

2B.1 Definicja entalpii 76

(a) Zmiana entalpii i przepływ ciepła 76

(b) Kalorymetria 77

2B.2 Zależność entalpii od temperatury 79

- (a) Pojemność cieplna pod stałym ciśnieniem 79
- (b) Związek między pojemnościami cieplnymi 80

Lista pojęć kluczowych 80

Zestawienie równań 80

2C Termochemia 81

2C.1 Zmiany entalpii standardowej 81

- (a) Entalpie przemian fizycznych 82
- (b) Entalpie przemian chemicznych 84
- (c) Prawo Hessa 84

2C.2 Standardowe entalpie tworzenia 85

- (a) Entalpia reakcji wyrażona przez entalpie tworzenia 86
- (b) Entalpie tworzenia a modelowanie molekularne 86

2C.3 Zależność entalpii reakcji od temperatury 87

2C.4 Techniki eksperymentalne 88

- (a) Różnicowa kalorymetria skaningowa 88
- (b) Izotermiczna kalorymetria miareczkowa 89

Lista pojęć kluczowych 90

Lista równań 90

2D Funkcje stanu i różniczki zupełne 91

2D.1 Różniczki zupełne i niezupełne 91

2D.2 Zmiany energii wewnętrznej 92

- (a) Rozważania ogólne 93
- (b) Zmiany energii wewnętrznej pod stałym ciśnieniem 94

2D.3 Efekt Joule'a–Thomsona 96

- (a) Obserwacja efektu Joule'a–Thomsona 96
- (b) Molekularna interpretacja efektu Joule'a–Thomsona 99

Lista pojęć kluczowych 100

Zestawienie równań 100

2E Przemiany adiabatyczne 101

2E.1 Zmiana temperatury gazów 101

2E.2 Zmiana ciśnienia gazu 102

Lista pojęć kluczowych 103

Zestawienie równań 104

Ćwiczenia i problemy 105

Podstawy matematyczne 2 Analiza funkcji wielu zmiennych 111

Rozdział 3 Druga i trzecia zasada termodynamiki 115

3A Entropia 117

3A.1 Druga zasada termodynamiki 117

3A.2 Definicja entropii 119

(a) Termodynamiczna definicja entropii 119

(b) Statystyczna definicja entropii 121

3A.3 Entropia jako funkcja stanu 122

(a) Cykl Carnota 122

(b) Temperatura termodynamiczna 125

(c) Nierówność Clausiusa 125

3A.4 Zmiany entropii towarzyszące wybranym procesom 126

(a) Rozprężanie 126

(b) Przemiany fazowe 127

(c) Ogrzewanie 128

(d) Procesy złożone 128

Lista pojęć kluczowych 129

Zestawienie równań 130

3B Wyznaczanie entropii 131

3B.1 Kalorymetryczny pomiar entropii 131

3B.2 Trzecia zasada termodynamiki 132

(a) Teoremat cieplny Nernsta 133

(b) Entropia absolutna 134

Lista pojęć kluczowych 135

Zestawienie równań 135

3C Termodynamika układu 136

3C.1 Energia swobodna i entalpia swobodna 136

- (a) Kryteria samorzutności przemian 136
- (b) Energia swobodna 138
- (c) Praca maksymalna 138
- (d) Entalpia swobodna 140
- (e) Maksymalna praca nieobjętościowa 140

3C.2 Standardowa molowa entalpia swobodna 141

- (a) Entalpie swobodne tworzenia 141
- (b) Równanie Borna 142

Lista pojęć kluczowych 143

Zestawienie równań 144

3D Połączenie pierwszej i drugiej zasady termodynamiki 145

3D.1 Właściwości energii wewnętrznej 145

- (a) Relacje Maxwella 146
- (b) Zależność energii wewnętrznej od objętości 147

3D.2 Właściwości entalpii swobodnej 147

- (a) Rozważania ogólne 147
- (b) Zależność entalpii swobodnej od temperatury 149
- (c) Zależność entalpii swobodnej od ciśnienia 149
- (d) Lotność 151

Lista pojęć kluczowych 153

Zestawienie równań 153

Ćwiczenia i problemy 155

ROZDZIAŁ 4 Przemiany fizyczne substancji czystych 161

4A Diagramy fazowe substancji czystych 162

4A.1 Trwałość faz 162

- (a) Liczba faz 162
- (b) Przemiany fazowe 163
- (c) Termodynamiczne kryteria trwałości faz 164

4A.2 Linie równowag faz 164

- (a) Właściwości charakterystyczne związane z przemianami fazowymi 165
- (b) Reguła faz 166

4A.3 Trzy typowe diagramy fazowe 167

- (a) Ditlenek węgla 167
- (b) Woda 168
- (c) Hel 169

Lista pojęć kluczowych 170

Zestawienie równań 170

4B Termodynamiczne aspekty przemian fazowych 171

4B.1 Wpływ warunków na trwałość faz 171

- (a) Wpływ temperatury na trwałość faz 172
- (b) Wpływ ciśnienia na topnienie 172
- (c) Wpływ ciśnienia na prężność pary cieczy 173

4B.2 Położenie linii równowag faz 174

- (a) Nachylenia linii równowag faz 174
- (b) Linia równowagi ciało stałe–ciecz 175
- (c) Linia równowagi ciecz–gaz 176
- (d) Linia równowagi ciało stałe–gaz 177

4B.3 Klasyfikacja przemian fazowych według Ehrenfesta 178

- (a) Podstawy termodynamiczne 178
- (b) Interpretacja molekularna 179

Lista pojęć kluczowych 180

Zestawienie równań 180

Ćwiczenia i problemy 181

ROZDZIAŁ 5 Mieszanimy proste 185

5A Termodynamiczny opis mieszanin 187

5A.1 Częstkowe wielkości molowe 187

- (a) Częstkowa objętość molowa 188
- (b) Częstkowa molowa entalpia swobodna 189
- (c) Szersze znaczenie potencjału chemicznego 190
- (d) Równanie Gibbsa–Duhema 190

5A.2 Termodynamika mieszania 192

- (a) Entalpia swobodna mieszania gazów doskonałych 192

(b) Inne termodynamiczne funkcje mieszania 193

5A.3 Potencjały chemiczne cieczy 194

(a) Roztwory idealne 194

(b) Roztwory idealne rozcieńczone 196

Lista pojęć kluczowych 197

Zestawienie równań 198

5B Właściwości roztworów 199

5B.1 Mieszaniny ciekłe 199

(a) Roztwory idealne 199

(b) Funkcje nadmiarowe i roztwory regularne 201

5B.2 Właściwości koligatywne 202

(a) Wspólne cechy właściwości koligatywnych 202

(b) Podwyższenie temperatury wrzenia 203

(c) Obniżenie temperatury krzepnięcia 204

(d) Rozpuszczalność 205

(e) Osmoza 206

Lista pojęć kluczowych 208

Zestawienie równań 209

5C Diagramy fazowe układów dwuskładnikowych 210

5C.1 Diagramy prężności par 210

(a) Skład pary 211

(b) Interpretacja diagramów fazowych 212

(c) Reguła dźwigni 213

5C.2 Diagramy fazowe temperatura–skład 214

(a) Destylacja mieszanin 214

(b) Azeotropy 215

(c) Ciecze niemieszające się 216

5C.3 Diagramy fazowe ciecz–ciecz 216

(a) Rozdzielanie faz 216

(b) Temperatury krytyczne rozpuszczalności 217

(c) Destylacja cieczy częściowo się mieszających 219

5C.4 Diagramy fazowe ciecz–ciało stałe 220

- (a) Eutektyki 221
- (b) Układy, w których przebiega reakcja 222
- (c) Topnienie niekongurentne 222

Lista pojęć kluczowych 223

Zestawienie równań 223

5D Diagramy fazowe układów trójskładnikowych 224

5D.1 Trójkątne diagramy fazowe 224

5D.2 Układy trójskładnikowe 225

- (a) Ciecze mieszające się częściowo 225
- (b) Trójskładnikowe ciała stałe 226

Lista pojęć kluczowych 227

5E Aktywności 228

5E.1 Aktywność rozpuszczalnika 228

5E.2 Aktywność substancji rozpuszczonej 229

- (a) Roztwory idealne rozcieńczone 229
- (b) Roztwory rzeczywiste 230
- (c) Aktywność wyrażona za pomocą molalności 230
- (d) Biologiczny stan standardowy 231

5E.3 Aktywność roztworów regularnych 231

Lista pojęć kluczowych 233

Zestawienie równań 233

5F Aktywności jonów 234

5F.1 Średnie współczynniki aktywności 234

- (a) Graniczne prawo Debye'a–Hückla 235
- (b) Rozszerzenia prawa granicznego 236

5F.2 Teoria Debye'a–Hückla 237

- (a) Praca tworzenia jonów 237
- (b) Potencjał związany z rozkładem ładunków 237
- (c) Współczynnik aktywności 239

Lista pojęć kluczowych 240

Zestawienie równań 240

Ćwiczenia i problemy 241

ROZDZIAŁ 6 Równowaga chemiczna 253

6A Stała równowagi 254

6A.1 Minimum entalpii swobodnej 254

- (a) Entalpia swobodna reakcji 254
- (b) Reakcje egzoergiczne i endoergiczne 255

6A.2 Opis równowagi chemicznej 256

- (a) Równowagi dla gazu doskonałego 256
- (b) Ogólny przypadek reakcji chemicznej 257
- (c) Związek między stałymi równowagi 260
- (d) Interpretacja molekularna stałej równowagi 261

Lista pojęć kluczowych 262

Zestawienie równań 262

6B Wpływ warunków zewnętrznych na stan równowagi 263

6B.1 Wpływ ciśnienia 263

6B.2 Wpływ temperatury 264

- (a) Równanie van't Hoffa 265
- (b) Wartość stałej równowagi K w różnych temperaturach 266

Lista pojęć kluczowych 267

Zestawienie równań 267

6C Ogniw elektrochemiczne 268

6C.1 Reakcje półwkowe i elektrody 269

6C.2 Rodzaje ogniw 269

- (a) Potencjały dyfuzyjne 269
- (b) Konwencja zapisu 270

6C.3 Potencjał ogniwa 271

- (a) Równanie Nernsta 271
- (b) Ogniwa w stanie równowagi 273

6C.4 Wyznaczanie funkcji termodynamicznych 273

Lista pojęć kluczowych 275

Zestawienie równań 275

6D Potencjały elektrod 276

6D.1 Potencjały standardowe 276

- (a) Metoda pomiaru 277
- (b) Relacje między potencjałami 278

6D.2 Zastosowania potencjałów standardowych 279

- (a) Szereg elektrochemiczny 279
- (b) Wyznaczanie współczynników aktywności 279
- (c) Wyznaczanie stałych równowagi 280

Lista pojęć kluczowych 280

Zestawienie równań 280

Ćwiczenia i problemy 281

CZĘŚĆ DRUGA Struktura 287

ROZDZIAŁ 7 Wstęp do teorii kwantów 289

7A Początki mechaniki kwantowej 290

7A.1 Kwantowanie energii 290

- (a) Promieniowanie ciała doskonale czarnego 290
- (b) Pojemności cieplne 293
- (c) Widma atomowe i cząsteczkowe 295

7A.2 Dualizm falowo-korpuskularny 296

- (a) Korpuskularny charakter promieniowania elektromagnetycznego 296
- (b) Falowa natura cząstek 297

Lista pojęć kluczowych 299

Zestawienie równań 299

7B Dynamika układów mikroskopowych 300

7B.1 Równanie Schrödingera 300

7B.2 Interpretacja Borna funkcji falowej 301

- (a) Normalizacja 303
- (b) Ograniczenia dla funkcji falowej 304
- (c) Kwantowanie 305

7B.3 Gęstość prawdopodobieństwa 305

Lista pojęć kluczowych 306

Zestawienie równań 306

7C Podstawy teorii kwantów 307

7C.1 Operatory 307

- (a) Równania własne 307
- (b) Tworzenie operatorów 308
- (c) Operatory hermitowskie 310
- (d) Ortogonalność 311

7C.2 Superpozycje i wartości spodziewane 312

7C.3 Zasada nieoznaczoności 313

7C.4 Postulaty mechaniki kwantowej 315

Lista pojęć kluczowych 316

Zestawienie równań 316

Ćwiczenia i problemy 317

Podstawy matematyczne 3 Liczby zespolone 321

ROZDZIAŁ 8 Kwantowomechaniczny opis ruchu 323

8A Ruch translacyjny 324

8A.1 Swobodny ruch w jednym wymiarze 324

8A.2 Cząstka w jednowymiarowym pudle 325

- (a) Rozwiązania dopuszczalne 325
- (b) Właściwości funkcji falowych 327
- (c) Właściwości wielkości obserwowanych (obserwabili) 328

8A.3 Ruch w pudle o dwu lub trzech wymiarach 329

- (a) Rozdzielenie zmiennych 329
- (b) Degeneracja 331

8A.4 Tunelowanie 332

Lista pojęć kluczowych 335

Zestawienie równań 335

8B Ruch oscylacyjny 336

8B.1 Oscylator harmoniczny 336

- (a) Poziomy energetyczne 337

(b) Funkcje falowe 338

8B.2 Właściwości oscylatorów 340

(a) Wartości średnie 341

(b) Tunelowanie 342

Lista pojęć kluczowych 343

Zestawienie równań 343

8C Ruch rotacyjny 344

8C.1 Rotacja w dwóch wymiarach 344

(a) Jakościowe uzasadnienie kwantowania momentu pędu i energii rotacji 344

(b) Rozwiązanie równania Schrödingera 345

(c) Kwantowanie momentu pędu 347

8C.2 Rotacja w trzech wymiarach 349

(a) Funkcje falowe 349

(b) Energie 351

(c) Moment pędu 352

(d) Kwantowanie przestrzenne 353

(e) Model wektorowy 353

Lista pojęć kluczowych 354

Zestawienie równań 355

Ćwiczenia i problemy 356

Podstawy matematyczne 4 Równania różniczkowe 361

ROZDZIAŁ 9 Struktura atomów i widma atomowe 363

9A Atomy wodoropodobne 364

9A.1 Struktura atomów wodoropodobnych 365

(a) Rozdzielenie zmiennych 365

(b) Rozwiązanie równania radialnego 366

9A.2 Orbitale atomowe i ich energie 368

(a) Specyfikacja orbitali 368

(b) Poziomy energetyczne 369

(c) Energie jonizacji 369

(d) Powłoki i podpowłoki 370

- (e) Orbitale s 371
- (f) Funkcje rozkładu radialnego 372
- (g) Orbitale p 374
- (h) Orbitale d 375

Lista pojęć kluczowych 375

Zestawienie równań 376

9B Atomy wieloelektronowe 377

9B.1 Przybliżenie orbitalne 377

- (a) Atom helu 378
- (b) Spin 378
- (c) Zasada Pauliego 379
- (d) Przenikanie i ekranowanie 381

9B.2 Zasada rozbudowy powłok elektronowych 382

- (a) Reguły Hunda 383
- (b) Energie jonizacji i powinowactwa elektronowe 384

9B.3 Orbitale pola samouzgodnionego 386

Lista pojęć kluczowych 387

Zestawienie równań 387

9C Widma atomowe 388

9C.1 Widma atomów wodoropodobnych 388

9C.2 Widma złożonych atomów 389

- (a) Stany singletowe i trypletowe 389
- (b) Sprzężenie spinowo-orbitalne 390
- (c) Symbole termów 393
- (d) Reguły Hunda 396
- (e) Reguły wyboru 396

Lista pojęć kluczowych 396

Zestawienie równań 397

Ćwiczenia i problemy 398

Podstawy matematyczne 5 Wektory 402

Rozdział 10 Struktura cząsteczek 405

10A Teoria wiązań walencyjnych 407

10A.1 Cząsteczki dwuatomowe 408

(a) Podstawy 408

(b) Rezonans 410

10A.2 Cząsteczki wieloatomowe 410

(a) Promocja 411

(b) Hybrydyzacja 411

Lista pojęć kluczowych 414

Zestawienie równań 414

10B Podstawy teorii orbitali molekularnych 415

10B.1 Liniowa kombinacja orbitali atomowych 415

(a) Konstruowanie kombinacji liniowych 415

(b) Orbitale wiążące 417

(c) Orbitale antywiążące 419

10B.2 Oznaczenia orbitali 420

Lista pojęć kluczowych 421

Zestawienie równań 421

10C Homojądrowe cząsteczki dwuatomowe 422

10C.1 Konfiguracja elektronowa 422

(a) Orbitale σ i π 422

(b) Całki nakładania 424

(c) Dwuatomowe cząsteczki pierwiastków drugiego okresu 425

10C.2 Spektroskopia fotoelektronów 427

Lista pojęć kluczowych 429

Zestawienie równań 429

10D Heterojądrowe cząsteczki dwuatomowe 430

10D.1 Wiązania polarne 430

(a) Ujęcie według teorii orbitali molekularnych 430

(b) Elektryczność 431

10D.2 Zasada wariacyjna 432

(a) Procedura 433

(b) Charakterystyka rozwiązań 434

Lista pojęć kluczowych 436

Zestawienie równań 436

10E Częsteczki wieloatomowe 437

10E.1 Przybliżenie Hückla 438

(a) Prezentacja metody 438

(b) Macierzowe sformułowanie metody 439

10E.2 Zastosowania 441

(a) Butadien i energia wiązania π -elektronowego 441

(b) Benzen i stabilność układów aromatycznych 442

10E.3 Chemia komputerowa 443

(a) Metody półempiryczne i metody ab initio 443

(b) Teoria funkcjonału gęstości 444

(c) Graficzna reprezentacja cząsteczek 445

Lista pojęć kluczowych 446

Zestawienie równań 446

Ćwiczenia i problemy 447

Podstawy matematyczne 6 Macierze 454

Rozdział 11 Symetria cząsteczek 457

11A Elementy symetrii 458

11A.1 Operacje symetrii i elementy symetrii 459

11A.2 Klasyfikacja cząsteczek ze względu na symetrię 460

(a) Grupy C_1 , C_i i C_s 461

(b) Grupy C_n , C_{nv} i C_{nh} 462

(c) Grupy D_n , D_{nh} i D_{nd} 463

(d) Grupy S_n 463

(e) Grupy układu regularnego 464

(f) Grupa obrotów sfery 465

11A.3 Niektóre bezpośrednie konsekwencje symetrii 465

(a) Polarność 465

(b) Chiralność 466

Lista pojęć kluczowych 466

Zestawienie operacji i elementów symetrii 467

11B Teoria grup 468

11B.1 Podstawy teorii grup 468

11B.2 Reprezentacja macierzowa 470

- (a) Macierz transformacji 470
- (b) Macierzowa reprezentacja grupy 470
- (c) Reprezentacja nieprzywiedlna 471
- (d) Charaktery reprezentacji i typy symetrii 471

11B.3 Tabele charakterów 472

- (a) Tabele charakterów i degeneracja orbitali 472
- (b) Typy symetrii orbitali atomowych 473
- (c) Typy symetrii liniowych kombinacji orbitali 474

Lista pojęć kluczowych 475

Zestawienie równań 475

11C Zastosowania symetrii 476

11C.1 Znikanie całek 476

- (a) Całka iloczynu dwóch funkcji 477
- (b) Rozkład iloczynu prostego 478
- (c) Całka iloczynu trzech funkcji 478

11C.2 Zastosowanie do orbitali 479

- (a) Nakładanie orbitali 479
- (b) Orbitale symetrii 479

11C.3 Reguły wyboru 480

Lista pojęć kluczowych 481

Zestawienie równań 481

Ćwiczenia i problemy 482

Rozdział 12 Widma rotacyjne i oscylacyjne 485

12A Podstawy spektroskopii molekularnej 487

12A.1 Absorpcja i emisja promieniowania 488

- (a) Samorzutne i wymuszone procesy radiacyjne 488

(b) Reguły wyboru i moment przejścia 489

(c) Prawo Lamberta–Beera 490

12A.2 Szerokość linii widmowej 492

(a) Poszerzenie dopplerowskie 492

(b) Poszerzenie związane z czasem życia 493

12A.3 Techniki eksperymentalne 493

(a) Źródła promieniowania 494

(b) Analiza widma 494

(c) Detektory 496

(d) Przykłady spektrometrów 497

Lista pojęć kluczowych 498

Zestawienie równań 498

12B Rotacje cząsteczek 499

12B.1 Moment bezwładności 499

12B.2 Poziomy energii rotacyjnej 501

(a) Rotator sferyczny 501

(b) Rotator symetryczny 502

(c) Rotator liniowy 504

(d) Odkształcenie odśrodkowe 504

Lista pojęć kluczowych 505

Zestawienie równań 505

12C Spektroskopia rotacyjna 506

12C.1 Spektroskopia mikrofalowa 506

(a) Reguły wyboru 506

(b) Postać widm mikrofalowych 508

12C.2 Rotacyjna spektroskopia ramanowska 509

12C.3 Statystyka jądrowa i stany rotacyjne 511

Lista pojęć kluczowych 513

Zestawienie równań 513

12D Spektroskopia oscylacyjna cząsteczek dwuatomowych 515

12D.1 Ruch oscylacyjny 515

12D.2 Spektroskopia w podczerwieni 517

12D.3 Anharmoniczność 518

(a) Zbieżność poziomów energii 519

(b) Wykresy Birgego–Sponera 520

12D.4 Widma rotacyjno-oscylacyjne 521

(a) Gałęzie spektralne 521

(b) Różnice kombinacji 522

12D.5 Ramanowskie widma oscylacyjne 523

Lista pojęć kluczowych 524

Zestawienie równań 525

12E Spektroskopia oscylacyjna cząsteczek wieloatomowych 526

12E.1 Drgania normalne 526

12E.2 Absorpcyjne widma w podczerwieni 528

12E.3 Ramanowskie widma oscylacyjne 530

(a) Depolaryzacja 530

(b) Rezonansowe widma ramanowskie 531

(c) Koherentna antystokesowska spektroskopia Ramana 531

12E.4 Aspekt symetrii drgań normalnych 532

(a) Aktywność drgań normalnych w podczerwieni 533

(b) Aktywność drgań normalnych w widmie ramanowskim 533

Lista pojęć kluczowych 534

Zestawienie równań 534

Ćwiczenia i problemy 535

Rozdział 13 Przejścia elektronowe 545

13A Widma elektronowe 546

13A.1 Cząsteczki dwuatomowe 547

(a) Symbole termów 547

(b) Reguły wyboru 549

(c) Struktura oscylacyjna 550

(d) Struktura rotacyjna 552

13A.2 Cząsteczki wieloatomowe 553

- (a) Kompleksy metali bloku d 554
- (b) Przejścia $\pi^* \leftarrow \pi$ oraz $\pi^* \leftarrow n$ 555
- (c) Dichroizm kołowy 556

Lista pojęć kluczowych 556

Zestawienie równań 557

13B Dezaktywacja stanów wzbudzonych 558

13B.1 Fluorescencja i fosforescencja 558

13B.2 Dysocjacja i predysocjacja 561

Lista pojęć kluczowych 562

13C Lasery 563

13C.1 Inwersja obsadzeń 563

13C.2 Wnęka i charakterystyka modów 565

13C.3 Lasery impulsowe 566

13C.4 Spektroskopia czasowo-rozdzielcza 568

13C.5 Przykłady laserów stosowanych w praktyce 569

- (a) Lasery gazowe 569
- (b) Lasery ekscypleksowe 570
- (c) Lasery barwnikowe 571
- (d) Lasery wibronowe 571

Lista pojęć kluczowych 571

Zestawienie równań 572

Ćwiczenia i problemy 573

Rozdział 14 Rezonans magnetyczny 577

14A Podstawy 578

14A.1 Jądrowy rezonans magnetyczny 578

- (a) Energie jąder w polach magnetycznych 578
- (b) Spektrometr jądrowego rezonansu magnetycznego 580

14A.2 Elektronowy rezonans paramagnetyczny 582

- (a) Energie elektronów w polach magnetycznych 582
- (b) Spektrometr elektronowego rezonansu paramagnetycznego 582

Lista pojęć kluczowych 584

Zestawienie równań 584

14B Cechy widm NMR 585

14B.1 Przesunięcie chemiczne 585

14B.2 Pochodzenie stałych ekranowania 587

- (a) Udział lokalny 587
- (b) Udziały grup sąsiadujących 588
- (c) Udziały rozpuszczalnikowe 590

14B.3 Struktura subtelna 590

- (a) Wygląd widma 591
- (b) Wielkości stałych sprzężenia 593
- (c) Mechanizm sprzężenia spinowo-spinowego 593
- (d) Jądra równoważne 595
- (e) Silne sprzężenie jąder 596

14B.4 Zmiany konformacji i procesy wymiany 597

Lista pojęć kluczowych 598

Zestawienie równań 598

14C Techniki impulsowe NMR 599

14C.1 Wektor namagnesowania 599

- (a) Wpływ pola promieniowania o częstotliwości radiowej 600
- (b) Widma w domenie czasowej i domenie częstotliwości 601

14C.2 Relaksacja spinowa 602

- (a) Relaksacja podłużna i poprzeczna 602
- (b) Pomiar T1 i T2 604

14C.3 Rozprężanie spinów 606

14C.4 Jądrowy efekt Overhausera 606

14C.5 Dwuwymiarowy NMR 608

14C.6 NMR w ciele stałym 609

Lista pojęć kluczowych 610

Zestawienie równań 611

14D Elektronowy rezonans paramagnetyczny 612

14D.1 Czynniki g 612

14D.2 Struktura nadsubtelna 613

- (a) Wpływ spinów jądrowych 613
- (b) Równanie McConnella 615
- (c) Mechanizm oddziaływania nadsubtelnego 615

Lista pojęć kluczowych 616

Zestawienie równań 616

Ćwiczenia i problemy 617

Rozdział 15 Termodynamika statystyczna 623

15A Rozkład Boltzmann 624

15A.1 Stany makro układu i prawdopodobieństwo termodynamiczne 624

- (a) Stany makro układu 624
- (b) Dominujący stan makro 626
- (c) Względne obsadzenia stanów 627

15A.2 Wyprowadzenie rozkładu Boltzmann 628

- (a) Rola ograniczeń 628
- (b) Wartości stałych 630

Lista pojęć kluczowych 630

Zestawienie równań 630

15B Częsteczkowe funkcje rozdziału 631

15B.1 Rola funkcji rozdziału 631

15B.2 Składowe funkcje rozdziału 633

- (a) Składowa translacyjna 634
- (b) Składowa rotacyjna 636
- (c) Składowa oscylacyjna 639
- (d) Składowa elektronowa 641

Lista pojęć kluczowych 641

Zestawienie równań 642

15C Energie cząsteczek 643

15C.1 Podstawowe równania 643

15C.2 Udziały poszczególnych rodzajów ruchu 644

- (a) Udział translacyjny 644

- (b) Udział rotacyjny 644
- (c) Udział oscylacyjny 645
- (d) Udział elektronowy 646
- (e) Udział spinowy 647

Lista pojęć kluczowych 647

Zestawienie równań 648

15D Zespół kanoniczny 649

15D.1 Pojęcie zespołu 649

- (a) Dominujące stany makro 650
- (b) Fluktuacje wokół rozkładu najbardziej prawdopodobnego 650

15D.2 Średnia energia układu 651

15D.3 Cząsteczki niezależne raz jeszcze 652

15D.4 Zależność energii od objętości 653

Lista pojęć kluczowych 654

Zestawienie równań 654

15E Energia wewnętrzna i entropia 655

15E.1 Energia wewnętrzna 655

- (a) Obliczanie energii wewnętrznej 655
- (b) Pojemność cieplna 656

15E.2 Entropia 657

- (a) Entropia a funkcja rozdziału 658
- (b) Składowa translacyjna 659
- (c) Składowa rotacyjna 660
- (d) Składowa oscylacyjna 661
- (e) Entropia resztkowa 661

Lista pojęć kluczowych 663

Zestawienie równań 663

15F Pochodne funkcje termodynamiczne 664

15F.1 Wyprowadzenia 664

15F.2 Stałe równowagi 666

- (a) Zależność pomiędzy stałą równowagi K a funkcją rozdziału 666

(b) Równowaga reakcji dysocjacji 667

(c) Interpretacja fizyczna stałej równowagi 668

Lista pojęć kluczowych 669

Zestawienie równań 669

Ćwiczenia i problemy 671

Rozdział 16 Oddziaływania cząsteczkowe 679

16A Elektryczne właściwości cząsteczek 680

16A.1 Elektryczne momenty dipolowe 680

16A.2 Polaryzowalności 683

16A.3 Polaryzacja 684

(a) Zależność polaryzacji od częstości 684

(b) Polaryzacja molowa 685

Lista pojęć kluczowych 687

Zestawienie równań 688

16B Oddziaływania między cząsteczkami 689

16B.1 Oddziaływania między ładunkami cząstkowymi 689

16B.2 Oddziaływania między dipolami 690

(a) Oddziaływania ładunek–dipol 690

(b) Oddziaływanie dipol–dipol 691

(c) Oddziaływania dipol–dipol indukowany 694

(d) Oddziaływania dipol indukowany–dipol indukowany 694

16C.3 Wiązanie wodorowe 695

16C.4 Oddziaływania hydrofobowe 696

16C.5 Oddziaływania całkowane 697

Lista pojęć kluczowych 700

Zestawienie równań 700

16C Ciecze 701

16C.1 Oddziaływania cząsteczkowe w cieczach 701

(a) Funkcja rozkładu radialnego 701

(b) Obliczanie funkcji $g(r)$ 702

(c) Termodynamiczne właściwości cieczy 703

16C.2 Granica faz ciecż–para 704

- (a) Napięcie powierzchniowe 704
- (b) Powierzchnie zakrzywione 705
- (c) Zjawisko wzniesienia kapilarnego 706

16C.3 Filmy powierzchniowe 708

- (a) Ciśnienie powierzchniowe 708
- (b) Termodynamika warstw powierzchniowych 709

16C.4 Kondensacja 710

Lista pojęć kluczowych 711

Zestawienie równań 711

Ćwiczenia i problemy 713

Rozdział 17 Makrocząsteczki i samoorganizacja 719

17A Struktura makrocząsteczek 720

17A.1 Różne poziomy struktury 720

17A.2 Kłębki statystyczne 721

- (a) Miary rozmiarów 722
- (b) Łańcuchy nieswobodne 725
- (c) Częściowo sztywne kłębki 726

17A.3 Makrocząsteczki biologiczne 727

- (a) Białka 727
- (b) Kwasy nukleinowe 729

Lista pojęć kluczowych 730

Zestawienie równań 730

17B Właściwości makrocząsteczek 731

17B1 Właściwości mechaniczne 731

- (a) Entropia konformacyjna 731
- (b) Elastomery 732

17B.2 Właściwości termiczne 733

17B.3 Właściwości elektryczne 735

Lista pojęć kluczowych 736

Zestawienie równań 736

17C Samoorganizacja 737

17C.1 Koloidy 737

- (a) Klasyfikacja i otrzymywanie 737
- (b) Struktura i stabilność 738
- (c) Podwójna warstwa elektryczna 739

17C.2 Micele i błony biologiczne 740

- (a) Tworzenie miceli 740
- (b) Dwuwarstwy, pęcherzyki i błony 742
- (c) Samoorganizujące się monowarstwy 743

Lista pojęć kluczowych 744

Zestawienie równań 744

17D Wyznaczanie rozmiaru i kształtu 745

17D.1 Średnie masy molowe 745

17D.2 Techniki 747

- (a) Spektrometria mas 747
- (b) Rozpraszanie światła laserowego 748
- (c) Sedymentacja 750
- (d) Lepkość 752

Lista pojęć kluczowych 753

Zestawienie równań 754

Ćwiczenia i problemy 755

ROZDZIAŁ 18 Ciała stałe 761

18A Struktura kryształu 762

18A.1 Periodyczne struktury krystaliczne 762

18A.2 Identyfikacja płaszczyzn sieciowych 765

- (a) Wskaźniki Millera 765
- (b) Odległości międzypłaszczyznowe 766

18A.3 Krystalografia rentgenowska 767

- (a) Dyfrakcja promieniowania rentgenowskiego 767
- (b) Prawo Bragga 769
- (c) Czynniki rozpraszania 770

(d) Gęstość elektronowa 771

(e) Wyznaczanie struktury 773

18A.4 Dyfrakcja neutronów i elektronów 775

Lista pojęć kluczowych 776

Zestawienie równań 777

18B Wiązania w ciałach stałych 778

18B.1 Metaliczne ciała stałe 778

(a) Gęste upakowanie 778

(b) Elektronowa struktura metali 780

18B.2 Kryształy jonowe 782

(a) Struktura 782

(b) Energetyka 783

18B.3 Kryształy kowalencyjne i molekularne 786

Lista pojęć kluczowych 787

Zestawienie równań 787

18C Właściwości mechaniczne, elektryczne i magnetyczne ciał stałych 788

18C.1 Właściwości mechaniczne 788

18C.2 Właściwości elektryczne 790

(a) Przewodniki 791

(b) Izolatory i półprzewodniki 792

(c) Nadprzewodnictwo 794

18C.3 Właściwości magnetyczne 795

(a) Podatność magnetyczna 795

(b) Trwałe i indukowane momenty magnetyczne 796

(c) Magnetyczne właściwości nadprzewodników 797

Lista pojęć kluczowych 798

Zestawienie równań 798

18D Właściwości optyczne ciał stałych 799

18D.1 Ekscytonowa absorpcja światła w molekularnych ciałach stałych 799

18D.2 Absorpcja światła przez metale i półprzewodniki 801

18D.3 Diody emitujące światło i lasery diodowe 802

18D.4 Nieliniowe zjawiska optyczne 802

Lista pojęć kluczowych 803

Ćwiczenia i problemy 804

Podstawy matematyczne 7 Szeregi Fouriera i transformaty Fouriera 810

CZĘŚĆ TRZECIA Przemiana 813

ROZDZIAŁ 19 Cząsteczki w ruchu 815

19A Ruch cząsteczek w gazach 816

19A.1 Równania fenomenologiczne 816

19A.2 Parametry transportu 818

(a) Współczynnik dyfuzji 819

(b) Przewodność cieplna 820

(c) Lepkość 821

(d) Efuzja 822

Lista pojęć kluczowych 823

Zestawienie równań 823

19B Ruch cząsteczek w cieczech 824

19B.1 Wyniki doświadczalne 824

(a) Lepkość cieczy 824

(b) Roztwory elektrolitów 825

19B.2 Ruchliwość jonów 827

(a) Prędkość migracji 827

(b) Ruchliwość i przewodność 828

(c) Relacje Einsteina 829

Lista pojęć kluczowych 830

Zestawienie równań 830

19C Dyfuzja 832

19C.1 Ujęcie termodynamiczne 832

19C.2 Równanie dyfuzji 834

(a) Prosta dyfuzja 834

(b) Dyfuzja z konwekcją 835

(c) Rozwiązania równania dyfuzji 836

19C.3 Opis statystyczny 837

Lista pojęć kluczowych 838

Zestawienie równań 839

Ćwiczenia i problemy 840

Rozdział 20 Kinetyka chemiczna 845

20A Szybkość reakcji chemicznych 847

20A.1 Monitorowanie postępu reakcji 847

(a) Rozważania ogólne 847

(b) Metody doświadczalne 848

20A.2 Szybkości reakcji 849

(a) Definicja szybkości 849

(b) Równania kinetyczne i stałe szybkości 850

(c) Rząd reakcji 851

(d) Wyznaczanie równania kinetycznego 852

Lista pojęć kluczowych 853

Zestawienie równań 853

20B Całkowe postaci równań kinetycznych 854

20B.1 Reakcje pierwszego rzędu 854

20B.2 Reakcje drugiego rzędu 856

Lista pojęć kluczowych 858

Zestawienie równań 859

20C Reakcje w pobliżu stanu równowagi 860

20C.1 Osiąganie stanu równowagi w reakcjach pierwszego rzędu 860

20C.2 Metody relaksacyjne 861

Lista pojęć kluczowych 863

Zestawienie równań 863

20D Równanie Arrheniusa 864

20D.1 Zależność szybkości reakcji od temperatury 864

20D.2 Interpretacja parametrów równania Arrheniusa 866

(a) Wymogi energetyczne reakcji chemicznej 866

(b) Wpływ katalizatora na energię aktywacji 867

Lista pojęć kluczowych 868

Zestawienie równań 868

20E Mechanizmy reakcji 869

20E.1 Reakcje elementarne 869

20E.2 Następcze reakcje elementarne 870

20E.3 Przybliżenie stanu stacjonarnego 871

20E.4 Etap limitujący szybkość reakcji 873

20E.5 Równowagi wstępne 874

20E.6 Kinetyczne i termodynamiczne ograniczenia reakcji 875

Lista pojęć kluczowych 876

Zestawienie równań 876

20F Przykłady mechanizmów reakcji 877

20F.1 Reakcje jednocząsteczkowe 877

20F.2 Kinetyka polimeryzacji 878

(a) Polimeryzacja stopniowa 879

(b) Polimeryzacja łańcuchowa 880

Lista pojęć kluczowych 882

Zestawienie równań 882

20G Reakcje fotochemiczne 883

20G.1 Procesy fotochemiczne 883

20G.2 Wydajność kwantowa procesu pierwotnego 884

20G.3 Mechanizm dezaktywacji wzbudzonych stanów singletowych 885

20G.4 Wygaszanie 886

20G.5 Rezonansowe przekazywanie energii 888

Lista pojęć kluczowych 890

Zestawienie równań 890

20H Enzymy 891

20H.1 Charakterystyka enzymów 891

20H.2 Mechanizm Michaelisa–Menten 892

20H.3 Sprawność katalityczna enzymów 894

20H.4 Mechanizmy inhibicji enzymu 894

Lista pojęć kluczowych 897

Zestawienie równań 897

Ćwiczenia i problemy 898

Rozdział 21 Dynamika reakcji 907

21A Teoria zderzeń 909

21A.1 Zderzenia reaktywne 909

(a) Szybkość zderzeń w gazach 910

(b) Warunek energetyczny 911

(c) Ograniczenia steryczne 913

21A.2 Model RRK 914

Lista pojęć kluczowych 916

Zestawienie równań 916

21B Reakcje ograniczone dyfuzją 917

21B.1 Reakcje w roztworach 917

(a) Rodzaje reakcji 917

(b) Dyfuzja a reakcje 918

21B.2 Równanie bilansu materiałowego 919

(a) Formułowanie równania 919

(b) Rozwiązania równania 920

Lista pojęć kluczowych 921

Zestawienie równań 921

21C Teoria kompleksu aktywnego 922

21C.1 Równanie Eyringa 922

(a) Sformułowanie równania 922

(b) Szybkość rozpadu kompleksu aktywnego 923

(c) Stężenie kompleksu aktywnego 924

(d) Stała szybkości 924

(e) Obserwowanie kompleksu aktywnego i manipulowanie nim 925

21C.2 Aspekty termodynamiczne 927

(a) Parametry aktywacji 927

(b) Reakcje między jonami 928

21C.3 Kinetyczny efekt izotopowy 929

Lista pojęć kluczowych 931

Zestawienie równań 931

21D Dynamika zderzeń molekularnych 933

21D.1 Wiązki molekularne 933

(a) Techniki 933

(b) Wyniki eksperymentalne 934

21D.2 Zderzenia reaktywne 936

(a) Badania zderzeń reaktywnych 936

(b) Dynamika reakcji między określonymi stanami 937

21D.3 Powierzchnie energii potencjalnej 937

21D.4 Wybrane wyniki doświadczeń i obliczeń 939

(a) Kierunek ataku i rozpadu 939

(b) Powierzchnie atraktywne i repulsywne 940

(c) Trajektorie klasyczne 941

(d) Kwantowomechaniczna teoria rozpraszania 942

Lista pojęć kluczowych 942

Zestawienie równań 943

21E Przeniesienie elektronu w układach homogenicznych 944

21E.1 Równanie kinetyczne procesu przeniesienia elektronu 944

21E.2 Stała szybkości procesu przeniesienia elektronu 945

(a) Rola zjawiska tunelowania elektronu 946

(b) Energia reorganizacji 947

Lista pojęć kluczowych 949

Zestawienie równań 949

21F Procesy elektrodowe 950

21F.1 Granica faz elektroda–roztwór 950

21F.2 Szybkość przeniesienia elektronu 951

(a) Równanie Butlera–Volmera 951

(b) Wykres Tafela 955

21F.3 Woltamperometria 955

21F.4 Elektroliza 957

21F.5 Pracujące ogniwa galwaniczne 958

Lista pojęć kluczowych 959

Zestawienie równań 959

Ćwiczenia i problemy 960

Rozdział 22 Procesy zachodzące na powierzchniach ciał stałych 969

22A Wprowadzenie 970

22A.1 Wzrost powierzchni 970

22A.2 Adsorpcja fizyczna i chemiczna 971

22A.3 Techniki eksperymentalne 972

(a) Mikroskopia 973

(b) Metody jonizacyjne 974

(c) Techniki dyfrakcyjne 975

(d) Wyznaczanie stopnia i szybkości adsorpcji i desorpcji 977

Lista pojęć kluczowych 978

Zestawienie równań 978

22B Adsorpcja i desorpcja 979

22B.1 Izotermy adsorpcji 979

(a) Izoterma Langmuira 979

(b) Izosteryczna entalpia adsorpcji 981

(c) Izoterma BET 982

(d) Izotermy Tiomkina i Freundlicha 984

22B.2 Szybkość adsorpcji i desorpcji 984

(a) Stan prekursorowy 984

(b) Adsorpcja i desorpcja na poziomie cząsteczkowym 985

(c) Ruchliwość adsorbentu na powierzchni 987

Lista pojęć kluczowych 987

Zestawienie równań 987

22C Kataliza heterogeniczna 988

22C.1 Mechanizmy katalizy heterogenicznej 988

(a) Reakcje jednocząsteczkowe 989

(b) Mechanizm Langmuira–Hinshelwooda 989

(c) Mechanizm Eleya–Ridealala 990

22C.2 Aktywność katalityczna powierzchni 990

Lista pojęć kluczowych 991

Zestawienie równań 991

Ćwiczenia i problemy 992

Uzupełnienia 997

1 Całki 998

2 Jednostki 999

3 Dane fizykochemiczne 1000

4 Tabele charakterów 1030

Skorowidz 1033